

Nemi szerepek a bűnözésben

Korinek László

PTE ÁJK Kriminológiai és Büntetésvégrehajtási Jogi Tanszék

Összefoglalás

Bevezetés: A nemiség és a kriminalitás együttes említésekor logikusan a szexuális bűncselekmények jutnak eszünkbe. Nyilvánvaló azonban, hogy az összefüggések nem korlátozódnak néhány, közvetlenül ebbe a körbe sorolható bűncselekményre. A közösülés vagy más testi kapcsolat lehet oka, célja, de még elkövetési eszköz-cselekménye is a deliktumoknak. Az általános bűnözéskutatás keretében számos elmélet foglalkozik az elkövető vagy a sértett, valamint mások (például az elkövető fejlődése szempontjából meghatározó személyek) szexuális szempontból jelentős tulajdonságaival, megnyilvánulásaival olyan kérdések vizsgálata során is, amelyek nem közvetlenül tartoznak a nemi viselkedés problémakörébe.

Célkitűzés: Arra a kérdésre kell választ keresni, hogy a szexuális bűncselekmények elkövetői a maguk egészében különböznek-e az egyéb deliktumok megvalósítóitól. Másképpen feltéve a kérdést: van-e jól elkülönült nemi kriminalitás?

Módszer: Átfogó, nemzetközi és hazai szakirodalmak elemzésén alapuló kutatás.

Eredmények: Ausztrál vizsgálatok szerint a szexuális bűncselekmények elkövetői többségükben nem válnak visszaesővé, valamint kanadai kutatások alapján az is számos esetben előfordul, hogy nemi erkölcs elleni cselekmények körébe sorolnak a közfelfogás szerint erőszakos elkövetési kategóriába tartozó deliktumokat.

A szexuális viktimizáció már fiatal korban elkezdődik, a párkapcsolatokban felerősödik. Előfordulása jelentősen meghaladja annak mértékét, amit a köztudat erről egyáltalában feltételez. A szexuális bűncselekmények döntő többségét a társadalmi mozgástér szűkebb (család, partneri kapcsolatok, ismerősök) körében követik el.

Az a köztudatban élő mítosz, hogy a nemi erkölcsöt sértő deliktumokért, különösen az erőszakos szexuális viktimizációért vadidegen férfiak a felelősek, alapvetően téves. Ez a felfogás arra vezethető vissza, hogy a nyilvánosságra került ilyen támadások inkább tartoznak a statisztikában és a tájékoztatásban is visszatükrözött incidensek sorába, mivel többnyire az áldozatok az általuk ismert elkövetőkről és tettükről inkább hallgatnak.

Megbeszélés: Szexuális bűnöző, mint egységes típus nem létezik. A különböző tényállásokat megvalósító elkövetők személyisége a deliktumok jellege szerint is eltérő. A pedofilekre például általában nem jellemző az agresszív magatartás, míg az erőszakos közösülések elkövetőinél nyilvánvalóan szerepet játszik. Az persze lehetséges, sőt alappal feltételezhető, hogy a perverz hajlamokban jelentkező személyiségzavar (például a pedofília) tartósítja a hasonló cselekmények véghezvitelének veszélyét.

A szexuális bűncselekményekkel szembeni fellépés a kifejtettek szerint az emberi étellel azonos érték: a méltóság oltalmazását szolgálja. Ennek szem előtt tartása mind az áldozatokkal, mind pedig a terheltekkel kapcsolatos közhatalmi működés során elengedhetetlen.

Kulcsszavak: nemi szerepek, szexuális bűncselekmény, bűnözés,

Gender Roles in Crime

Summary

Introduction: Sexuality and criminality are logically combined when we refer to sexual crimes. It is clear, however, that the relationships are not limited to a few, directly this kind of crime. Sexual intercourse or other physical contact can be the cause, purpose, but even the means of the delicts. In the general research of crime, a number of theory deals with the significant sexual characteristics and manifestations of the offender or the victim, as well as others (such as the defining persons in the offender's psychological development) in an examination of issues that are not directly within the scope of the sexual behavioral problems.

Objective: We need to find answers to the question whether sexual offenders differ in their entity from other implementers of crime. In other words, is there a clearly distinct sexual criminality?

Methods: A comprehensive research based on the analysis of national and international literature was applied.

Results: Australian studies have shown that the majority of sexual offenders do not become recidivists, and on the basis of Canadian researches violent offense category delicts are often ranked among sexual crimes according to public opinion.

Sexual victimization begins at an early age and intensifies in partner relationships. Its incidence is significantly higher than common belief assumes it. The vast majority of sexual crimes are committed in the narrow margin of society (family, partner relations, and acquaintances). The myth living in the common belief that stranger men are responsible for offensive delicts of sexual morality, especially for violent sexual victimization, is fundamentally flawed.

This concept can be traced back in the publications of such attacks, which are likely to be included in the statistics and information of the reflected incidents, mostly because the victims remain silent about the known perpetrators.

Discussion: There is no single model for sexual offenders. In state of affairs the personality type of perpetrators varies with the type of crime. A pedophile is not typical for aggressive behavior, while aggressivity plays an important role in rapers' behavior. It is possible, and can reasonably assumed that the perverse tendencies occurring in personality disorders (such as pedophilia) is preserved in carrying out the risk of similar acts.

The action against sexual crimes serves protecting human dignity in the same value with human life. It seems to be essential for public authorities to keep it in mind during the co-work with both victims and defendants.

Keywords: gender roles, sexual violence, crime

Irodalom

1. Angyal Pál (1937): A szemérem elleni bűntettek és vétségek. Athenaeum, Budapest
2. Attorney General's Commission on Pornography, Final Report (1986). US Department of Justice, Washington D.C.
3. Baumann, Imanuel (2005): Sicherungsverwahrung in Baden-Württemberg, 1959 bis 1980. Eine historisch-soziologische Analyse zur Bedeutung von sozialpatologischen Bedeutungsmustern in der Strafrechtspraxis. Universität Freiburg, Freiburg im Breisgau
4. Bauserman, Robert (1996): Sexual Aggression and Pornography: A Review of Correlational Research. *Basic and Applied Social Psychology*, Vol. 18. No. 4., pp. 405–425.
5. Bittles, Alan H. (2005): Genetic Aspects of Inbreeding and Incest. In: Wolf, Arthur P. – Durham, William H. (szerk.): Inbreeding, Incest, and the Incest Taboo – The State of Knowledge at the Turn of the Century. Stanford University Press, Stanford, California, pp. 38–60.
6. Borai Ákos (1999): Gondolatok a prostitúció kezelését szolgáló egyes közigazgatási szabályokról. *Főiskolai Figyelő*, IX. évf. 4. sz., 40 – 55. o.
7. Caspi, Avshalom – Moffitt, Terrie E. – Rutter, Michael – Silva, Phil A. (2001): Sex Differences in Antisocial Behaviour: Conduct Disorder, Delinquency, and Violence in the Dunedin Longitudinal Study. Cambridge University Press, Cambridge, U.K.
8. Crouch, Margaret A. (2001): Thinking about Sexual Harassment: A Guide for the Perplexed. Contributors. Oxford University Press, Oxford
9. Cundiff, Kirby R. (2004): Prostitution and Sex Crimes. The Independent Institute *Working Papers* No. 50. Oakland, CA
10. Csányi Vilmos (2003): Az emberi természet – humánológia. Vince Kiadó, Budapest
11. Czeizel Endre (2000): A pedofília korszerű orvosi értelmezése. *Belügyi Szemle*, 4–5. szám, 104 – 109. o.
12. Dewhurst, Ann Marie – Moore, Robert J. – Alfano, Dennis P. (1992): Aggression against Women by Men: Sexual and Spousal Assault. *Journal of Offender Rehabilitation*, Vol. 18. No. 3/4, pp. 39–48.
13. Diamond, Milton – Uchiyama, Ayako (1999): Pornography, Rape and Sex Crimes in Japan. *International Journal of Law and Psychiatry*, Vol. 22. No. 1. pp. 1–22.
14. Diószegi Gábor (2006): A gyermekkorúak sérelmére elkövetett nemi bűncselekmények. *Belügyi Szemle*, 3. szám, 3–23. o.
15. Engels, Friedrich (1977): A család, a magántulajdon és az állam eredete. In: Marx és Engels válogatott művei, III. kötet. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 457–571. o.
16. Epps, Kevin J. – Haworth, Rebecca – Swaffer, Tracey (1993): Attitudes toward Women and Rape among Male Adolescents Convicted of Sexual Versus Nonsexual Crimes. *Journal of Psychology*, Vol. 127., No. 5., pp. 501–506.
17. Fehér Lenke (1997a): Bűnözés és prostitúció. In: Lévai Katalin – Tóth István György (szerk.): Szerepváltozások – Jelentés a nők és a férfiak helyzetéről. TÁRKI, Munkaügyi Minisztérium, Budapest, 139–150. o.
18. Fehér Lenke (1997b): A prostitúció valósága és a szabályozási modellek. *Belügyi Szemle*, 4. szám, 14–27. o.
19. Fenichel, Otto (1999): The Psychoanalytic Theory of Neurosis. Routledge, London (az 1946-os első kiadás reprintje)
20. Fiebert, Martin S. – Gonzalez, Denise M. (1997): Why Women Assault: College Women who Initiate Assaults on their Male Partners and the Reasons Offered for such Behavior. *Psychological Reports*, Vol. 80., pp. 583–590

21. Fitzpatrick, John J. (1976): Psychoanalysis and Crime: A Critical Survey of Salient Trends in the Literature. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 423, Crime and Justice in America: 1776-1976, pp. 67-74.
22. Freud, Sigmund (1982): Die Verbrecher aus Schuldbewußtsein. In: Sigmund Freud: Studienausgabe. Band X. Bildende Kunst und Literatur, S. 252 – 253. Fischer Taschenbuch Verlag, Frankfurt am Main
23. Friendship, Caroline – Mann, Ruth – Beech, Anthony (2003): The Prison-Based Sex Offender Treatment Program – an Evaluation. Home Office, Findings 205, London
24. Harmon, Garfield A. – Owens, R. Glynn – Dewey, Michael E. (1995): Rapists' Versus Non-Rapists' Attitudes Toward Women: A British Study. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, Vol. 39, No. 3., pp. 269-275.
25. Hegedűs Judit (2000): A gyermekek ellen elkövetett erőszak. Új Pedagógiai Szemle, április, 59–71. o.
26. Kiss Judit (2001): A nő a cigány kultúrában. *Rendvédelmi Füzetek* 2001/38. Rendőrtiszti Főiskola, Budapest
27. Korinek Beáta (2004): A stalking. In: Korinek László – Köhalmi László – Herke Csongor (szerk.): Emlékkönyv Irk Albert egyetemi tanár születésének 120. évfordulójára. Pécsi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs, 117 – 130. o.
28. Korinek László (1988): Rejtett bűnözés. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest
29. Korinek László (1995): Félelem a bűnözéstől. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest
30. Korinek László (2004): Egyetemi hallgatóknak szexuális viktimizációjának nemzetközi összehasonlító elemzése. *Jogtudományi Közlöny*, 11. sz. 369 – 383.
31. Kutchinsky, Berl (1991): Pornography and Rape: Theory and Practice? Evidence from Crime Data in Four Countries where Pornography is Easily Available. *International Journal of Law and Psychiatry*, Vol. 14. Nos 1-2. pp. 47 – 64.
32. Lombroso, Caesar – Ferrero, William (1895): The Female Offender. T. Fisher Unwin, London
33. Malamuth, Neil M. – Addison, Tamara – Koss, Mary (2000): Pornography and Sexual Aggression: Are there Reliable Effects and can We Understand Them? *Annual Review of Sex Research*, Vol.11. pp. 26 – 91.
34. Merényi Kálmán (1987): A szexuális erőszak (kutatási beszámoló). Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest
35. Messerschmidt, James W. (1986): Capitalism, Patriarchy, and Crime: Toward a Socialist Feminist Criminology. Rowman & Littlefield, Totowa, New Jersey, USA
36. Metazin (2008): Népszabadság Online, 2008. december 19. http://www.nol.hu/noller/a_prostitutcio_a_kunsaft_oldalrol
37. Nagy János, (1938): A község rendszete. Martineum Rt., Szombathely
38. Neményi Mária (1997): Biológia vagy kultúra? A termékenységgel kapcsolatos női szerepviselkedések fiatal roma nők körében. Nemzeti Stratégiai Kutatási Program – Magyarország az ezredfordulón, Budapest
39. Nyiri Sándor (1993): A bűnözésről és a bűnmegelőzésről. *Rendészeti Szemle*, 5. szám, 7 – 13. o.
40. Peszleg Tibor (2004): Internet és pedofília. *Belügyi Szemle*, 11-12. sz., 54 – 66. o.
41. Rafter, Nicole Hahn – Natalizia, Elena M (1981): Marxist Feminism: Implications for Criminal Justice. *Crime & Delinquency*, Vol. 27, No. 1, pp. 81-98
42. Roberts, Julian V. (1995): Sexual Assault is a Crime of Violence. *Canadian Journal of Criminology*, Vol. 37. No. 1., pp. 88 – 93.
43. Rózsa János (1977): Szexuális bűnözés. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest

44. Saguy, Abigail C. (2003): What is Sexual Harassment? University of California Press, Berkeley, CA
45. Sampson, Adam (1994): Acts of Abuse: Sex Offenders and the Criminal Justice System. Routledge, New York
46. Sárközi Irén (1995): A szexuális zaklatás, mint a diszkrimináció sajátos megjelenési formája. *Belügyi Szemle*, 7-8. sz. 104-109. o.
47. Schneider, Hans Joachim (1987): Kriminologie. Walter de Gruyter, Berlin – New York
48. Scott, Charles L. – Holmberg, Trent (2003): Castration of Sex Offenders: Prisoners' Rights versus Public Safety. *The Journal of the Academy of American Psychiatry and Law*, Vol.31., pp. 502 – 509.
49. Silvio, Heather – McCloskey, Laura Ann – Ramos-Grenier, Julia (2006): Theoretical Consideration of Female Sexual Predator Serial Killers in the United States. *Journal of Criminal Justice*, Vol. 34. No. 3. pp. 251 – 259.
50. Simpson, Sally S. (1989): Feminist Theory, Crime and Justice. *Criminology*, Vol. 27., No. 3., pp. 605–632.
51. Soothill, Keith – Francis, Brian – Sanderson, Barry – Ackerley, Elizabeth (2000): Sex Offenders: Specialists, Generalists – or Both? *British Journal of Criminology*. Vol. 40., pp. 56-67.
52. Stein, Laura (1999): Sexual Harassment in America: A Documentary History. Greenwood Press, Westport CT
53. Stevenson, Michael R. (1999): Sexual Victimization: Responses from the U.S. Congress. In: Paludi, Michelle Antoinette (eds.): *The Psychology of Sexual Victimization: A Handbook*. Greenwood Press, Westport CT, pp. 171 – 183
54. St. Yves, Michel – Pellerin, Bruno (2000): Tettes és áldozat egyszemélyben: szexuális bűnözők áldozati múltjának vizsgálata. *Belügyi Szemle*, 4-5. szám, 174–184. o.
55. Széchezy Orsolya (szerk.) (2001): Szexuális gyermekbántalmazás a családban. Animula Könyvkiadó, Budapest
56. Tamási Erzsébet (2006): Nemek és bűnözés. In: Gönczöl Katalin – Kerezi Klára – Korinek László – Lévai Miklós (szerk): *Kriminológia – Szakkriminológia*. Complex, Wolters Kluwer csoport, Budapest, 543 – 558. o.
57. Thomas, Terry (2005): Sex Crime: Sex Offending and Society. Willan Publishing, Cullompton, Devon (UK)
58. Thomas, William Isaac (1923): *The Unadjusted Girl*. Little Brown and Company, Boston
59. Thun Éva (2000): A szexuális zaklatás mint társadalmi jelenség. *Belügyi Szemle*, 4-5. szám, 14–23. o.
60. Tornhill, Randy – Palmer, Craig T. (2000): *Rape: A Natural History of Biological Bases of Sexual Coercion*. MIT Press, Cambridge, Massachusetts – London, UK
61. Vajó Sándor (2002): *Pedofiliák*. Totem Kiadó, Budapest
62. Virág György (1993): A szexuális erőszak áldozatai. *Kriminológiai és Kriminológiai Évkönyv*. IKVA, Budapest, 175 – 189. o.
63. Virág György – Kó József (1998): Lakossági vélemények a szexuális erőszakról. *Kriminológiai és Kriminológiai Tanulmányok*, XXXV. 250-375. o.
64. Vössner, Gunda (2002): *Behandlung, Behandelbarkeit und Typisierung von Sexualstraftätern*. Max-Planck Institut für Ausländisches und Internationales Strafrecht, Freiburg im Breisgau
65. Westerhoff, Nikolas (2008): Why Do Men Buy Sex? *Scientific American* <http://www.sciam.com/article.cfm?id=why-do-men-buy-sex>
66. Zevitz, Richard G. – Farkas, Mary Ann (2000): Sex Offender Community Notification: Assessing the Impact in Wisconsin. National Institute of Justice, Research in Brief, Washington D.C.